

Üniversite Öğrencilerine Verilen Toplumsal Cinsiyet ve Şiddet Farkındalığı Eğitiminin Toplumsal Cinsiyet Algı ve Tutumuna Etkisi

The Effect of Gender and Violence Awareness Training Given to University Students on Gender Perception and Attitude

Hediye KARAKOÇ¹| Büşra DURAN²| Şerife İrem DÖNER³

ÖZET

Amaç: Toplumsal cinsiyet eşitsizliği birçok alanda görülmekte ve ekonomik kültürel ve sosyal birçok alanı etkilemektedir. Bu araştırma, toplumsal cinsiyet ve şiddet konusunda farkındalığı artırmak amacıyla verilen eğitimin ebelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algı ve tutumuna etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma, deneysel araştırma tasarımlarından randomize olmayan gruplarda ön test-son test yarı deneysel olarak planlanmıştır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup, araştırmaya dâhil edilme kriterlerine uyan 41 ebelik öğrencisi ile yürütülmüştür. Veriler, tanıtıcı bilgi formu, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği ile toplanmıştır. Katılımcılara çalışmanın amacı aktarılarak, gönüllülük ilkesi doğrultusunda veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde, tanımlayıcı istatistikler için sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Karşılaştırmalı tekrarlı ölçümlerde tek faktörlü varyans analizi ve korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ön test puan ortalamasının $60,02 \pm 8,49$, son test puan ortalamasının $58,93 \pm 7,96$ olduğu belirlenmiştir. Toplumsal cinsiyet algı ölçeği ön test puan ortalamasının $111,00 \pm 10,50$, son test puan ortalamasının ise $110,51 \pm 12,07$ olduğu bulunmuştur. Katılımcıların eğitim öncesi ve sonrası toplumsal cinsiyet rolleri tutum ($p = 0,2929$) ve toplumsal cinsiyet algı ($p = 0,771$) puan ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir.

Uygulamada Kullanım: Toplumsal cinsiyet ve şiddete yönelik eğitim sonrası ebelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutum ve algılarının değişmediği belirlenmiştir. Toplumsal cinsiyet ve şiddet üzerine etki edecek farklı bölüm, müfredat, eğitim programı içeriği bakımından karşılaştırmalı çalışmalar planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebe, Cinsiyet eşitliği, Cinsiyete dayalı şiddet

ABSTRACT

Purpose: Gender inequality is seen in many areas and affects many economic, cultural and social areas. This research, it was conducted to examine the effect of the education given to raise awareness about gender and violence on gender perception and attitude in midwifery students.

Methods: The research was planned as a pretest-posttest quasi-experimental experimental research design in non-randomized groups. Sample selection was not made in the study, and it was conducted with 41 midwifery students who met the inclusion criteria of the study. The data were collected with the introductory information form, the Gender Roles Attitude Scale, and the Gender Perception Scale. The purpose of the study was explained to the participants, and the data were collected in line with the principle of voluntariness. Single factor analysis of variance and correlation analysis were used in comparative repeated measurement.

Result: It was determined that the pre-test mean score of the participants' gender roles attitude scale was 60.02 ± 8.49 , and the post-test mean score was 58.93 ± 7.96 . It was found that the pre-test mean score of the gender perception scale was 111.00 ± 10.50 , and the post-test mean score was 110.51 ± 12.07 . When the participants' pre- and post-training gender role attitudes ($p = 0.2929$) and gender perception ($p = 0.771$) mean scores were compared, it was determined that there was no significant difference.

Usage in Practice: It was determined that the gender attitudes and perceptions of midwifery students did not change after the training on gender and violence. It is recommended to plan comparative studies in terms of the content of different departments, curricula and training programs that will affect gender and violence.

Keywords: Gender equity, Gender-based violence, Midwife,

¹Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu Ebelik Bölümü, Konya/Türkiye Orcid No: 0000-0002-1475-4802

²Arş. Gör., KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu Ebelik Bölümü, Konya/Türkiye Orcid No: 0000-0002-5736-8186

³Arş. Gör., KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu Ebelik Bölümü, Konya/Türkiye Orcid No: 0000-0002-0052-4133

Sorumlu Yazar: Dr. Öğr. Üyesi Hediye KARAKOÇ, KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu Ebelik Bölümü, Konya/Türkiye, e-mail: hediye.bekmezci@karatay.edu.tr

Atf/Citation: Karakoç, H., Duran, B., Döner, Ş.İ., (2022). Üniversite Öğrencilerine Verilen Toplumsal Cinsiyet Ve Şiddet Farkındalığı Eğitiminin Toplumsal Cinsiyet Algı Ve Tutumuna Etkisi. Güncel Hemşirelik Araştırmaları Dergisi, 2(3), 114-121.

GİRİŞ

Toplumsal cinsiyet, kadına ve erkeğe sosyal olarak atfedilen roller ve sorumluluklardır. Toplumun kadın ve erkeği biyolojik farklılıklarından kaynaklı olmayarak nasıl algıladığı, nasıl davranması gerektiği ve buna yönelik düşünceleri toplumsal cinsiyet kavramının temelini oluşturmaktadır (Vatandaş, 2007). Toplumun elinde bulundurduğu kaynakları kullanımı, ayrılması ve hizmetlerin elde edilmesinde kadın erkek ayrımcılığının yapılmaması durumu toplumsal cinsiyet eşitliği olarak tanımlanmaktadır (Akın, 2007). Kadınların erkeklerden ayrılarak politik, sosyal, kültürel, temel hak/özgürlüklerin elinden alınması ve bunlardan yararlanma durumunun sağlanamaması toplumsal cinsiyet eşitsizliğini meydana getirmektedir (Bal, 2014; Şimşek, 2011). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yaygın olarak görüldüğü toplumlarda, cinsiyet eşitsizliğine bağlı olarak şiddet olgularının yaşanması kaçınılmazdır (Wilkinson 2004; Kearns ve ark., 2020).

Günümüzde toplumsal cinsiyetin neden olduğu ve toplumdaki kadınların büyük bir kısmının sadece cinsiyet temelli şiddete maruz kaldığı bilinmektedir. Kadın cinayetlerinin %38' i gibi büyük bir oranının kadınları yakın erkek akrabalarını tarafından işlendiği saptanmıştır (WHO, 2017). Kadına yönelik yapılan şiddetin zamanında sağlık personelleri tarafından tespit edilememesi, şiddete maruz kalan kadınların tespit geç tespit edilmesi veya gözden kaçırılmasına neden olabilmektedir (Dedavid ve ark., 2015). Özellikle kadın sağlığı alanında çalışan ebelerin, erken dönemde kadına yönelik şiddetin tespit edilmesi ve gerekli önlemleri almasında toplumsal cinsiyet farkındalığı önemli bir yere sahiptir (Güven & Altay, 2022). Bu nedenle öğrencilerin gerek eğitim sürecindeki alanlarında gerekse gelecekte mesleklerini yaparken sıklıkla karşılaşacağı toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve buna bağlı ortaya çıkan şiddet olaylarını tanımlaması önemlidir (Çal ve Avcı, 2020; Gharaibeh ve ark., 2012). Toplum sağlığı için uygulama alanlarında kadın ile aktif iletişim içerisinde olan ebelerin aldıkları lisans eğitim

süreçlerinden itibaren toplumsal cinsiyet ve farkındalık alanlarında yeterli bilgiye sahip olmaları, kadına şiddet durumunda vakaların daha erken dönemde tespitine olanak sağlayacaktır (Güven ve Altay, 2020). Ebelik öğrencilerine verilen "Toplumsal Cinsiyet ve Şiddet" dersinin, toplumsal cinsiyet ve algı tutumunu etkileyebileceği ve ileriye dönük topluma fayda sağlayacağı düşünülmüştür.

Şiddet durumunda izlenmesi gereken rol ve sorumlulukları yerine getirmek amacıyla sağlık çalışanlarının şiddete yönelik algı ve tutumlarının ortaya koyulduğu araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır (Aktaş ve ark., 2019). Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerine verilen toplumsal cinsiyet ve şiddet farkındalığı eğitiminin, öğrencilerin, toplumsal cinsiyet algı ve tutumunu nasıl etkilediğini araştırmaktır.

Araştırmanın amacı

Araştırma, toplumsal cinsiyet ve şiddet konusunda farkındalığı artırmak amacıyla verilen eğitim programının ebelik öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algı ve tutumuna etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın türü

Araştırma, deneysel araştırma tasarımlarından randomize olmayan gruplarda ön test-son test yarı deneysel olarak planlanmıştır.

Araştırmanın evren ve örnekleme

Araştırmanın evrenini Konya ilinde bulunan bir üniversitede öğrenim gören ikinci sınıf ebelik öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmada ikinci sınıf ebelik öğrencilerinin seçilmesinin nedeni, ikinci sınıf bahar döneminde "Toplumsal Cinsiyet ve Şiddet" dersinin verilmesidir. Sağlık Bilimleri Yüksekokulunda ikinci sınıfta ebelik bölümünde eğitim almakta olan toplam 45 öğrenci bulunmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup, araştırmaya dâhil edilme kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmaya istekli olan 41 ebelik öğrencisi ile yürütülmüştür. Öğrencilere araştırmacı tarafından çalışmaya katılmalarına dair her hangi bir ön girişimde bulunulmamıştır. Araştırmaya dâhil edilme kriterleri; ebelik

bölümü öğrencisi olmak, daha önce toplumsal cinsiyet ve şiddet dersi almamış olmak, araştırmaya katılmaya gönüllü olmaktır. Araştırmaya çift anadal programı nedeniyle bu dersi alan, ders tekrarı yapan öğrenciler dâhil edilmemiştir.

Veri toplama araçları

Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan tanıtıcı bilgi formu (12 soru), Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (15 soru), Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği (25 soru) ile toplanmıştır.

Tanıtıcı bilgi formu: Sosyodemografik özelliklere ilişkin bilgilerin sorgulandığı 12 sorudan oluşan bir formdur.

Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği (TCRTÖ):

Ölçek bireylerin toplumsal cinsiyet rolleri ve tutumunu değerlendirmek amacıyla Bakıoğlu & Türküm (2019) yılında geliştirmiştir. Ölçekte toplam 15 madde bulunmaktadır. İfadeler ‘tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2), hiç katılmıyorum (1)’ olmak üzere 5’li likert tipindedir. Tek boyutlu bir yapı sergileyen ölçeğin tüm maddelerinden alınan toplam puan toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum düzeyini yansıtmaktadır. Katılımcıların ölçekten aldıkları puanının yükselmesi toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi bir tutuma sahip olduklarını göstermektedir. Ölçekte 13 madde ters puanlama ile kodlanan maddelerdir. Ölçeğin cronbach alfa değeri .88 ve test-tekrar test güvenilirliği katsayısının .77 olduğu hesaplanmıştır.

Toplumsal cinsiyet algısı ölçeği (TCAÖ):

Ölçek bireylerin toplumsal cinsiyet algılarını değerlendirmek amacıyla Altınova & Duyan tarafından 2013 yılında geliştirilmiştir. Toplam 25 maddeden oluşan ölçekte ‘tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2), tamamen katılmıyorum (1)’ şeklinde 5’li likert tipten oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 25 iken, en yüksek puan ise 125’ dir. Puanın artması toplumsal cinsiyet algısının olumlu yönde olduğunu göstermektedir. Ölçekte 2., 4., 6., 9., 10., 12., 15., 16., 17.,18., 19., 20., 21., 24. ve 25.

maddeler olumsuz olup tersten hesaplanmaktadır. TCAÖ’ nin cronbach alpha değeri 0.87 olarak saptanmıştır.

Verilerin toplanması

Veriler toplanması sürecinde 1. test eğitim öğretim döneminin başında, 2. test on dört haftalık eğitim süreci tamamlandıktan sonra toplanmıştır.

Eğitim programının uygulanması

Toplumsal cinsiyet ve şiddet dersi, ikinci sınıf bahar döneminde verilmektedir. Ders kapsamında Toplumsal cinsiyet kavramı, kalıp yargıları ve cinsiyet ayrımcılığı; toplumsal cinsiyetin kadına, erkeğe, aileye ve topluma yansımaları; toplumsal cinsiyet ve ebelik; cam tavan sendromu; mobbing; toplumsal cinsiyet temelli tıp; toplumsal cinsiyetin sağlık/üreme sağlığına etkileri; şiddet, şiddet türleri, şiddetin psikolojisi; aile içi şiddet; boşanma (öncesi, süreci ve sonrası); dijital şiddet; flört şiddeti; gebelik ve lohusalıkta şiddet; çocuk istismar ve ihmali; yaşlı ve engellilerin istismar ve ihmali; medyanın ve sinemanın kadın ve şiddet konusuna bakışı (fikra, masal, şiir, oyun, şarkı, kitap, atasözü/deyim, yazılı ve görsel medya analizi), namus cinayetleri; farkındalığının artırılması için yapılanlar ve yapılması gerekenler sunulmaktadır. Eğitim programı süresi 14 hafta olup haftada 2 saat eğitim verilmiştir.

Etik boyut

Araştırmaya başlamadan önce, Konya Ticaret Odası Karatay üniversitesi etik kurul izni (19.11.2021 tarih ve 2021/006 sayılı) alınmıştır. Katılımcılara çalışmanın amacı aktararak, gönüllülük ilkesi doğrultusunda araştırmaya dâhil olma konusunda özgür oldukları, istedikleri anda çekilebilecekleri ve cevaplarının gizli kalacağı açıklanmıştır.

Analiz

Verilerin analizi IBM SPSS 20.0 (Statistical Package for Social Sciences) paket programında değerlendirilmiştir.

Araştırmada Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum, Toplumsal Cinsiyet Algısı ölçeklerinin ön test-son test ölçümlerine göre dağılımını belirlemek amacı ile yapılan normallik testi yapılmıştır. Grup sayıları 50 ve altında olduğu için Shapiro

Wilk's ve Skewness testi sonuçları dikkate alınmıştır. Yapılan analiz sonucunda ölçek puan ortalamalarının normallik varsayımını sağladığı görülmektedir. Grupların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği ön test-son test puan ortalamalarının karşılaştırılması için tekrarlı ölçümlerde tek faktörlü varyans analizi ve korelasyon analizi kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya dâhil olan öğrencilerin sosyodemografik özellikleri incelendiğinde; yaş ortalaması $20,66 \pm 0,48$, %70,7'sinin ilde, %87,8'inin çekirdek aile ile yaşadığı,

%53,7'sinin anne eğitiminin ilkökul mezunu, %31,7'sinin baba eğitiminin lise mezunu olduğu ve %58,5'inin ekonomik durumunu gelir-gidere eşit olarak algıladığı belirtilmiştir (Tablo1). Araştırma kapsamına alınan 41 öğrencinin toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ve toplumsal cinsiyet algı ölçeğine ilişkin tanımlayıcı özellikleri incelendiğinde; toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ön test puan ortalamasının $60,02 \pm 8,49$, son test puan ortalamasının $58,93 \pm 7,96$ olduğu belirlenmiştir. Toplumsal cinsiyet algı ölçeği ön test puan ortalamasının $111,00 \pm 10,50$, son test puan ortalamasının ise $110,51 \pm 12,07$ olduğu bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 1. Öğrencilerin demografik nitelikleri için frekans dağılımları

Değişken	n	%
Yaş		
20 yaş	14	34,1
21 yaş	27	65,9
En Uzun Yaşanan Yer		
İlçe	12	29,3
İl	29	70,7
Aile Tipi		
Çekirdek aile	36	87,8
Geniş aile	5	12,2
Anne Eğitim Durumu		
İlkökul	22	53,7
Ortaokul	9	22,0
Lise	6	14,6
Lisans	4	9,8
Baba Eğitim Durumu		
İlkökul	11	26,8
Ortaokul	8	19,5
Lise	13	31,7
Lisans	9	22,0
Ekonomik durum değerlendirme		
Gelir-gider eşit	24	58,5
Gelir fazla	8	19,5
Gider fazla	9	22,0

Tablo 2. Ölçek puan ortalamalarına ilişkin özellikler

Ölçekler	n	\bar{x}	SS	Min	Max
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (Ön Test)	41	60,02	8,49	44,00	73,00
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (Son Test)	41	58,93	7,96	40,00	72,00
Toplumsal Cinsiyet Algı Ölçeği (Ön Test)	41	111,00	10,50	79,00	125,00
Toplumsal Cinsiyet Algı Ölçeği (Son Test)	41	110,51	12,07	61,00	125,00

Katılımcıların eğitim öncesi ve sonrası toplumsal cinsiyet rolleri tutum ($p=0,2929$) ve toplumsal cinsiyet algı ($p=0,771$) puan ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir (Tablo 3).

Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ile toplumsal cinsiyet algı ölçeği ön test ($p \leq 0,001$) ve son test ($p \leq 0,001$) puan ortalamaları arasında pozitif yönde güçlü ilişki olduğu bulunmuştur (Tablo 4).

Tablo 3. Ön ve son test puan ortalamalarının karşılaştırılması

Ölçekler	Ön Test X ± SS	Son Test X ± SS	95% Confidence Interval of the Difference		Test	p
			Lower	Upper		
TCRTÖ	60,02±8,49	58,93±7,96	-0,98159	3,17671	-1,266	0,205
TCAÖ	111,00±10,50	110,51±12,07	-2,87128	3,84689	-0,010	0,992

Tablo 4. Ölçek puan ortalamaları arasındaki ilişki

Ölçekler	Toplumsal Cinsiyet Algı Ölçeği (Ön Test)		Toplumsal Cinsiyet Algı Ölçeği (Son Test)	
	r	p	r	p
Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği (Ön Test)	0,697**	0,000		
Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği (Son Test)			0,729**	0,000

TARTIŞMA

Toplumsal cinsiyet ve şiddet konusunda farkındalığı artırmak amacıyla verilen eğitim programının ebeklik öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algı ve tutumuna etkisini incelemek amacıyla yapılan araştırma sonuçları, literatür bulgularıyla tartışılmıştır.

Araştırmada, eğitim öncesi ve sonrası toplumsal cinsiyet tutumu bakımından fark olmadığı bulunmuştur. Çalışmaya katılan öğrencilerin TCRTÖ son test puanının 58,93±7,96, TCAÖ son test puan ortalamasının 110,51±12,07 olduğu saptanmıştır. Karaca ve Aksu'nun (2020) sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile psikolojik durumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptığı çalışmada, öğrencilerin toplumsal cinsiyete yönelik eşitlikçi bir tutuma sahip oldukları ve TCRTÖ puan ortalamalarının 54,31±8,93 olduğunu saptanmışlardır. Özpulat'ın (2017) hemşirelik öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algı ve şiddet eğilimlerini incelemek amacıyla yaptığı çalışmada, öğrencilerin TCAÖ puan ortalaması 91.36±16.83 olarak bulunmuştur. Sağlık

alanında eğitim gören öğrencilere toplumsal cinsiyet ve aile içi şiddet algılarını değerlendirmek için yapılan sınırlı çalışmada ön test ve son test puan ortalamaların istenilen seviyelerde değişmediği görülmüştür (Ernst ve ark., 2000). Araştırma bulgularının aksine toplumsal cinsiyet eğitimi sonrası öğrencilerin toplumsal cinsiyet tutumlarının değiştiğini belirten çalışmalar bulunmaktadır (Erdol & Gözütok, 2019; Seçgin & Kurnaz, 2015) Toplumsal cinsiyet tutumunun; alınan dersler, eğitim süresi, sınıf, coğrafyanın içeriğinden etkilenebileceği belirtilmektedir (Aksan ve ark., 2011; Çal ve Avcı, 2022). Çal & Avcı (2020) yılında üniversite öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada, ebeklik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğunu saptamıştır. Literatürde, eğitim alınan bölümün ve müfredatın toplumsal cinsiyet tutumunu etkileyebilmesi nedeniyle müfredatların toplumsal cinsiyet eşitliğine yer verecek şekilde geliştirilmesinin önemi vurgulanmaktadır (Alabaş ve ark, 2019; Turan

ve ark., 2017). Bu doğrultuda, gelecekte ebelik mesleğini yapacak ve toplumun sağlık hizmeti sunumunda her bir basamakta rol alacak öğrencilerin, birinci sınıftan itibaren verilen çeşitli alan dersleriyle toplumsal cinsiyet algısı ve tutumu ile ilgili konularda bilinçlendirilmesinin ön test-son test puan ortalamasını etkilediği düşünülmektedir. Araştırmaya alınan öğrencilerin bölüm, müfredat ve içerik etkisiyle hâlihazırda yüksek ve eşitlikçi bir tutuma sahip oldukları söylenebilir.

Araştırmada, eğitim öncesi ve sonrası toplumsal cinsiyet algısının değişmediği bulunmuştur. Ancak toplumsal cinsiyet eğitimi sonrası toplumsal cinsiyet algısının arttığını ileri süren çalışmalar da bulunmaktadır (Esen, 2013; Gönenç ve ark., 2018; Seçgin & Kurnaz, 2015; Uzun ve ark., 2017). Araştırmada ebelik öğrencilerinin hâlihazırda toplumsal cinsiyet algılarının yüksek olması nedeniyle eğitim sonrası farklılık göstermediği düşünülmektedir. Ayrıca demografik değişkenlerin toplumsal cinsiyet algısı üzerinde etkili olabileceği göz önüne alındığında, katılımcıların sosyodemografik ve yaşam koşullarının iyi olması nedeniyle fark olmadığı düşünülmektedir.

Araştırmada yapılan korelasyon analizi sonucunda, öğrencilerin eğitim öncesinde TCRTÖ ile TCAÖ ön test puan ortalamaları arasında orta yönde ilişki olduğu saptanmışken; verilen eğitim sonrasında TCRTÖ ile TCAÖ son test puan ortalamaları arasında pozitif yönde güçlü ilişki olduğu saptanmıştır. Kadın ve erkeğe atfedilen kişilik özelliklerine ilişkin olumlu tutum sergileyen, sosyal kulüplere üye olan, toplumsal cinsiyet eğitim alan sergileyen öğrencilerin, toplumsal cinsiyet rolü tutumunun daha olumlu olduğu geleneksel cinsiyet algısının sosyal öğrenme ile gelişebildiği belirtilmektedir (Ergin ve ark., 2019; Özdemir ve ark., 2019). Bu doğrultuda araştırma bulgusu, literatür tarafından desteklenmektedir. Gençlerin üniversite süreci cinsiyet rollerine ilişkin edindiği tutumun gelecek yaşama aktarılabilmesinde önemli bir basamak

olabilmektedir. Üniversite öğrencilerinin erken dönemde kadın ve erkeğe eşitlikçi bir bakış açısıyla yaklaşabilmesi, onların toplumsal cinsiyete yönelik kalıplaşmış algıların azalmasında ve toplumsal ilişkilere bakış açılarının olumlu yönde değişmesinde önemi tartışılmazdır.

Araştırmanın sınırlılıkları

Araştırma bir üniversitede öğrenim gören ebelik bölümü öğrencileri dâhil edilerek yapıldığı için evrene genellenemez. Araştırmada “Toplumsal Cinsiyet ve Şiddet” dersini ikinci sınıf öğrencilerinin hepsinin dâhil edilerek yapılması ve kontrol grubunun olmaması çalışmanın sınırlılıklarındandır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda, toplumsal cinsiyet ve şiddete yönelik eğitim sonrası ebelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutum ve algılarının değişmediği belirlenmiştir. Ebelik öğrencileri toplumun kadın ve erkeğe yönelik tutumu hakkında geleneksel bir düşüncede olmadıkları ve toplumsal cinsiyet algılarının eğitim öncesinde de yüksek olmasının bu durumu etkilediği düşünülmektedir. Öğrencilerin eğitim aldığı bölümün ve ders içeriklerinde eşitlikçi toplumsal cinsiyete değinilmesinin, öğrencilerin toplumsal cinsiyet tutum ve algıya yönelik bakış açılarının daha istendik yönde olmasına rehberlik etmektedir. Öğrencileri aldığı eğitim sonrasında TCRTÖ’ nin arttıkça TCAÖ’ nin de pozitif yönde arttığı belirlenmiştir. Genel olarak verilen eğitimin toplumsal cinsiyet tutumu üzerine yansımalarının, öğrencilerin üzerinde toplumsal cinsiyet algısının olumlu yönde artışına yönelik etkisi açıktır.

Bu sonuçlar doğrultusunda; üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutum ve algıları üzerinde etkili olacağı düşünülen bölüm, müfredat, eğitim programı içeriği bakımından karşılaştırmalı çalışmaların planlanması önerilmektedir.

Öğrencilere verilen eğitimin etkinliğinin değerlendirmesi için daha büyük örneklem gurupları ile kontrol grubunun da olduğu, çoklu izlem çalışmaları önerilmektedir.

Yazarlık katkısı

Fikir—HK; Tasarım –HK; Denetleme-HK ;
Malzemeler- HK; Kaynaklar- HCK, ŞİD, BD;
Veri Toplanması veya İşlenmesi- HK, ŞİD, BD;
Analiz veya Yorum-HK, ŞİD, BD; Literatür
Taraması- HK, BD, ŞİD; Yazıyı Yazan-HK,
BD, ŞİD; Eleştirel İnceleme-HK

KAYNAKLAR

- 1 Akın, A. (2007).Toplumsal cinsiyet (gender) ayrımcılığı ve sağlık. Toplum Hekimliği Bülteni, 26(2),1-9.
- 2 Aksan, H. A. D, Ergin, I., Hassoy, H., Durusoy, R., & Çiçeklioğlu, M. (2021). Müfredata eklenen bir dersin ikinci sınıf tıp öğrencilerinin kadına yönelik şiddetle ilgili bilgi ve tutumlarına etkilerinin değerlendirilmesi. Turkish Journal of Public Health, 9(3), 144-156. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tjph/issue/16572/173060>
- 3 Aktaş, B., Fadime, K., Daştan, N. (2019). Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin ailede kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları. Uluslararası Toplumsal Araştırmaları Dergisi. 14(20), 1448-1474.
- 4 Alabaş, R., Akyüz, H. İ., & Kamer, S. T. (2019). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının belirlenmesi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16(44), 429-448. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/49680/594230>
- 5 Altınova, H. H., & Duyan, V. (2013). Toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması. Toplum ve Sosyal Hizmet, 24(2), 9-22. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsh/issue/48480/614123>
- 6 Bakioğlu, F., & Türküm, A. S. (2019). Toplumsal cinsiyet rolleri ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlaması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. Kastomunu Eğitim Dergisi, 27(2), 717-725. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/43884/538116>
- 7 Bal, D. (2014). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine genel bakış. Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi, 1(1), 15-28. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/207491>
- 8 Çal, A., & Avcı, İ. A. (2020). Hemşire ve ebe öğrencilerin toplumsal cinsiyet rol tutumları ile aile içi şiddete yönelik tutumları ve yaşam değerleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi, 5(2),103-112. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jshs/issue/58752/787564>
- 9 Dedavid, D., Rocha, B., Celeste, L. M, Ferreira, C. L, Becker, V. L, & Mello, S. M. (2015). Violence against women: perceptions of nursing students' about the focus on the formation. Nursing Research and Education, 33(2), 206-268. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26535842/>
- 10 Erdol, T. A., & Gözütok, F. D. (2019). Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitim programının değerlendirilmesi. Elementary Education Online, 18(4), 1497-1519. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/article/631950>
- 11 Ergin, A., Bekar, T., & Aydemir, A. (2019). Tıp fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları ve etkileyen faktörler. Fırat Tıp Dergisi, 24(3), 122-128. <http://www.firattipdergisi.com/text.php?id=1163>
- 12 Ernst, A. A., Houry, D., Weiss, S. J., & Szerlip, H. (2000). Domestic violence awareness in a medical school class: 2-year follow-up. Southern Medical Journal, 93(8), 772-776. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/10963507/>
- 13 Esen, Y. (2013). Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde toplumsal cinsiyet duyarlılığını geliştirme amaçlı bir çalışma. Eğitim ve Bilim, 38(169), 280-296. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/2066>
- 14 Gharaibeh, M. K., Abu-Baker, N. N., Aji, S. (2012). Attitudes toward and justification for wife abuse among Syrian medical and nursing students. Journal of Transcultural Nursing, 23(3), 297-305.
- 15 Gönenç, İ. M., Topuz, Ş., Sezer, N. Y., Yılmaz, S., & Duman, N. B. (2018). Toplumsal cinsiyet dersinin toplumsal cinsiyet algısına etkisi. Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi, 7(1),22-29. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ausbid/issue/3808/438855>
- 16 Güven, E., & Altay, B. (2022). Ebelik öğrencilerinin kadına uygulanan şiddete ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi, 5(2), 191-200. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jshs/issue/58752/764948>

Çıkar Çatışması:

Çıkar çatışması yoktur.

Finansman Beyanı:

Finansal destek alınmamıştır.

Bu çalışma 8. Uluslararası 12. Ulusal Ebelik Öğrencileri Kongresi; 13.05.2022 sözel bildiri olarak sunulmuştur.

- 17 Karaca, P., & Aksu S., (2020). Sağlık hizmetleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki. Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi, 4(7), 91-100.
- 18 Kearns, M. C., D'Inverno, A. S., & Reidy, D. E. (2020). The association between gender inequality and sexual violence in the US. American Journal of Preventive Medicine, 58(1), 12-20.
- 19 Özdemir, L., Batga, B., & Bekir, U. (2019). Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarını etkileyen demografik niteliklerin belirlenmesine yönelik bir araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 10(24), 212-228. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/vizyoner/issue/47330/500392>
- 20 Özpulat, F. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişki. Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi-BÜSBİD, 2(2), 151-191.
- 21 Seçgin, F., & Kurnaz, Ş. (2015). Sosyal bilgiler dersinde toplumsal cinsiyet etkinliklerinin öğrencilerin algı ve tutumlarına etkisi. Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 5, 24-38. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/goputeb/issue/34517/381359>
- 22 Şimşek, H. (2011) Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın üreme sağlığına etkisi: Türkiye örneği. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 25(2), 119-126. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deutip/issue/4660/63504>
- 23 Turan, Z., Aydın, Y., & Toker, E. (2017). Examination on the effect of gender perception of nursing students of "Women's Health and Diseases Nursing Course" "Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Dersi" nin hemşirelik öğrencileri toplumsal cinsiyet algısına etkisinin incelenmesi. Journal of Human Sciences, 14(3), 2677-2687. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/4693>
- 24 Uzun, Z., Erdem, S., Güç, K., Uzun, A. M., & Erdem, E. (2017). The effect of education on gender perception and gender role attitudes: An experimental study Toplumsal cinsiyet algısı ve toplumsal cinsiyet rollerine eğitimin etkisi: Deneysel bir çalışma. Journal of Human Sciences, 14(1), 678-693. https://www.researchgate.net/publication/314187859_Toplumsal_cinsiyet_algisi_ve_toplumsal_cinsiyet_rollerine_egitimin_etkisi_Deneysel_bir_calismaThe effect of education on gender perception and gender role attitudes An experimental study
- 25 Vatandaş, C. (2007). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. İstanbul Journal of Sociological Studies, (35), 29-56. [https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/100951#:~:text=Cinsiyet%20birey%20a%C3%A7%C4%B1s%C4%B1ndan%2020ya%C5%9Fam%C4%B1n%20daha,ismi%20toplumsal%20cinsiyettir%20\(gender\)](https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/100951#:~:text=Cinsiyet%20birey%20a%C3%A7%C4%B1s%C4%B1ndan%2020ya%C5%9Fam%C4%B1n%20daha,ismi%20toplumsal%20cinsiyettir%20(gender))
- 26 WHO. (2017). Erişim adresi: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violenceagainst-women>.
- 27 Wilkinson, R. (2004). Why is violence more common where inequality is greater? Annals of the New York Academy of Sciences, 1036(1), 1-12.